

Najznamenitejši mož na tem polju — glede rešilnic — je pa Henrik Wichern. Porodil se je leta 1808. v Hamburgu. Učil se je bogoslovja in po končanih študijah je deloval v prosep rešilnic. Vse svoje moči je posvetil zanamarneni, zapuščeni in podivjani mladini. Njegovo geslo je bilo: »Dass das Heil für die Armen und Verlassenen nicht von außen, sondern von innen komme.« —

On je tedaj ustanovil tega zavod za »innere Mission«, ki ga je povzdignil na višjo stopnjo plodovitega delovanja.

V severni Nemčiji je nastala po Wichernu hiša, »Rauhes Haus« imenovana. Ta hiša je bila v Hornu pri Hamburgu. Leta 1833. je bil ta zavod še neznatna hišica, a leta 1884. je bilo v severni Nemčiji že 18 takih večjih hiš ali zavodov.

Zadružniki — gojenci — žive v družinskih krogih skupaj. Taki družinski krogi se imenujejo — družine. Vsaka taka družina broji po 12 otrok in so pod vodstvom pomočnika ali »brata«. Posamezne družine se družijo zopet v večje patriarhalne družine. Člani te družine so oni, ki so bili še iz prejšnjih posameznih družin odpuščeni.

Podružnice »sirove hiše« (»Rauhes Haus«) obstoje iz: 1.) »Kinderhaus«, 2.) »Brüderhaus«, 3.) »Pensionat«, 4.) »Druckerei« in 5.) »Agentur«. V »Kinderhaus« pridejo oni otroci, katere so starši ali njih namestniki oddali v »rešitev«. Teh otrok je navadno do 400 in odgojujejo in učijo se v verskem duhu na podlagi evangelija. Ti otroci morajo delati v delavnicah, na polju in na vrtu, zakaj Wichern upošteva kot glavne činitelje v dosego prave svrhe tega zavoda: družino, delo in šolo. Starši smejo svoje otroke obiskati vsako prvo nedeljo v mesecu in tudi otroci smejo obiskovati starše z dovoljenjem.

Otroci morajo delati pod nadzorstvom »bratov«. Koncem vsakega tedna imajo »bratje« z nadzornikom sejo, v kateri se pogovarjajo o dokončanem in bodočem delu.

Delo se razdeli v domače delo, ročno delo, delo v delavnicah in delo na polju poleg živinoreje. Pri domačem delu se mnogo pazi na smisel, snažnost in rednost dela. Da se vpliva v zavodu tudi na odgojo srca, se udeležujejo zavodniki domačih in zavodnih praznikov in veselic, kakor tudi družinskih veselic in izprehodov.

Tudi v Franciji so ustanovili take rešilnice, ki se imenujejo »kmetijske kolonije«. Leta 1840. so ustanovili tako kolonijo Mettray pri Toursu. Taki zavodi so krasne stavbe, prave pravcate palače, v katerih stanuje do 700 dečkov s starši in učitelji, in imajo v lepi leži krasna zemljišča. Predstojniki takih zavodov ali rešilnic se imenujejo ravnatelji, nadzorniki ali hišni učetje.

Posebne učilnice ali popoljševalnice so takozvane »Magdalenenstifte«, ki jih nahajamo kot azile za zanamarnene žene in propadla dekleta v Belgiji. Belgija ima že od leta 1848. rešilnice, imenovane »écoles de reformes«. Taki zavodi so v Ruysselede za 500 dečkov in v Beernemu za 300 deklet in od leta 1856 v Wynghene za odgojo mornarskih novincev. Na Angleškem je bilo leta 1857. že 116 takih zavodov, katerim je bil nalog beračenju, zanemarjenosti in razdivjanju mladine priti v okom. V severni Ameriki obstoje že od leta 1820. enake rešilnice pod imenom »Houses of refuge« ali »of reformation« ali pa tudi »reform schools«.

Odbor ruskega jetničarstva v Petrogradu se že več časa bavi z vprašanjem, kako naj bi se osnovale kmetijske

kolonije za mlade kaznjence. Wichern, ta vneti pospeševalec takih del ljudoljubja, vodi sam z nekaterimi »brati«, kot višji konsistorialni svetnik, jetniščnice v Prusiji. On je spisal obširno monografijo o rešilnicah in tudi »Schmid's Encyclopädie des Erziehungswesens, Band VII.«

Literatura o rešilnicah je tudi že precej velika. V tej nahajamo: Dr. Julius, Jahrbücher der Straf- und Besserungsanstalten, Erziehungshäuser, Armenfürsorge und andere Werke christlicher Liebe. Lange, Feldgärtner-Colonien oder ländliche Erziehungsanstalten für Armenkinder. Schmitt, die Erziehungs- und Rettungsanstalten für verwahrloste Kinder, als das vorzüglichste Mittel zur Verminderung der Armut und Verbrechen. Völter, Geschichte und Statistik der Rettungsanstalten für arme und verwahrloste Kinder im Königreiche Württemberg. Wichern, Jahresbericht der Kinderanstalt des rauhen Hauses über das Jahr 1867. R. Ratter, die Rettungsanstalten für sittlich verwahrloste Kinder. Wien 1882. T. Waas, Reisebericht über Erziehungs- und Unterrichtsanstalten für sittlich verwahrloste Kinder. Wien 1875.

Učiteljstvo tudi lahko vpliva na pravem mestu glede rešilnic, da se tudi v naših slovenskih pokrajinah ustanove. Pokvarjena mladina se mora pokoriti in spravljeni na pravi pot v takih zavodih. Tam naj se vzgojuje v pravem smislu. — Narod s takimi napravami ne bo tožil o slabem nra- stvenem stanju.

Da bo tedaj naš narod uspešno napredoval, je potrebno, da si vse delovanje delijo obitelji, šola in država in to glede javnega življenja z zasebnimi in javnimi dobrodelnimi zavodi, ki skupno delujejo na vzgojenca.

Vsi ti činitelji se morajo zavedati svojega poklica, ako hočemo, da se bo narod duševno okrepljal in da bo nra- stveno napredoval.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev«. Za XVIII. glavno skupščino »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki se vrši letos o Binkoštih v dneh 2., 3. in 4. junija v Šoštanju, je izvolilo delegate L Ljubljansko učiteljsko društvo. 1. gđč. Marija Marout, šolska voditeljica; 2. g. Jakob Dimnik, šol. voditelj; 3. g. Karel Wider, učitelj; 4. g. Vendelin Sadar, učitelj — vsi v Ljubljani. Za to zborovanje je priglasil g. Ivan Šega, učitelj v Radovljici, temo: Slovanska učiteljska zveza.

Vodstvo Zaveze.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje dne 1. aprila t. l. v Brežicah. Zborovanje se prične točno ob polu 10. uri dopoldne, ter se vrši po sledečem vzporedju: 1.) Zapisnik. 2.) Dopisi in društvene zadeve. 3.) Volitev delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze«. 4.) Predavanja: a) Nerazdeljeni pouk (gg. Gajšek in Zupan); b) Učiteljevo delovanje izven šole (g. Pečnik); c) K točki »Podrobni učni načrti za zgodovinski pouk«. 5.) Razni predlogi. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 15. sušca v Velenju. Društveni predsednik tovariš Iv. Koropec najsrčneje pozdravlja vse navzoče, posebno tovariša Kotnika, ki je prihitel še iz zasneženega Kozjaka v našo sredino. Vzemite si ga za zgled vsi mlačneži, ki ste v bližini in izostajate redno. Nadalje čestita tovarišu Jankoviču, ki je po-

stal nadučitelj v Št. Ilju pri Velenju, in gđ. Zorki Legatovi, ki se preseli jeseni v Radeče na Gorenjsko, kar pa vsi društveniki obžalujejo, ker izgubimo z njo vrlo tovarišico. Nato prečita društveni tajnik tovariš Jos. Armič zapisnik zadnjega zborovanja, ki je bilo 1. svečna t. l. v Šoštanju. Zapisnik se odobri brez vsakega ugovora. Izmed došlih dopisov prečita tovariš Iv. Koropec dopis »Zaveze«, ki govori o dnevnem redu »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju. Kot glavni točki sta določeni: 1. Razdeljen in nerazdeljen pouk. 2. Delovanje učiteljevo izven šole. Prvo točko razmotri pri današnjem zborovanju tovariš Iv. Koropec. Navede več slučajev, ki govore vsi za nerazdeljeni pouk. Iz njegovega obširnega govora je posneti te-le teze: 1.) Nerazdeljen pouk je z ozirom na zdravstvene in pedagoške koristi velike važnosti. 2.) Pri pravi razdelitvi predmetov in pri primernih odmorih 5 učnih ur ne utruji preveč otrok. 3.) Ker se z ozirom na današnje socialne razmere in sedanjo preobloženost šol tak pouk ne da povsod uvesti, n. pr. na enorazrednicah, naj se uvede le tam, kjer to želi učiteljstvo in ljudstvo in to privoli oblast. Povoljni uspehi takega pouka bodo vplivali, da se polagoma odpravijo vse enorazrednice. Končno navede tudi nekaj slučajev, ki govore zoper tak pouk. O tem se vname živahna debata, v katero posežejo zlasti tovariši Armič, Hočevnar, Weber in Jankovič. Vsi navzoči se izrečejo za nerazdeljen pouk in se vse stavljenе teze enoglasno sprejmejo. Po zborovanju je bila pevska vaja. Prihodnje zborovanje se vrši v Šoštanju 8. mal. travna t. leta. Predava tovariš Makso Hočevnar: »Delovanje učiteljevo izven šole«.

—y—

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 3. — Dragotin Svoboda prijavlja v tej številki konec razprave »Umetniška vzgoja v šoli z ozirom na učno snov«, ki jo je češki napisal F. V. Krejči. Ta razprava ima namen, da se seznanijo tudi slovensko učiteljstvo z načeli umetniške vzgoje. — Dr. J. Bezjaku odgovarja na njegovo razpravo v II. »Popotnikovi« številki dr. Jos. Tominšek v članku »Kernova teorija o predikatu 'biti nemogoča«. Iz naslova samega je že razvidna vsebina. Članek je pisan prepričevalno. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat nadaljujeta s poročilom »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904.« — V naslednjem članku pripoveduje Ante Beg o »Redki književni starini«, ki gotovo zbudi mnogo zanimanja. — V »Književnem poročilu« je priobčena stvarna ocena Majcenove »Metodike zemljepisnega pouka v ljudski šoli«. — Razgled (»Listek in »Pedagoški paberki«) prinaša obilico zanimivih drobtin in novosti.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Okrajna posojilnica v Kobaridu na račun pokroviteljnine 100 K; sl. županstvo na Bledu na račun pokroviteljnine 50 K (2. rok); posojilnica v Gornjem gradu 10 K; g. Ivan Vukasovič v Stolacu 5 K, nabral na večerji g. Milana Gagovića; g. Milan Kovačević v Stolacu 5 K 73 h, nabral na večerji g. Aleksandra Šešeka ob priliki njegovega imendana; obe vsoti sta nabrani med Slovenci, Hrvati in Srbi. Živila slovanska vzajemnost! Vesela družba pri g. Kernovki v Škofji Loki 10 K. Živili darovalci in nabiralci! Živili nasledniki! Bog plati!

Letnino à 2 K za »Učit. konvikt« za l. 1906 so plačali tovariši in tovarišice: Avgust Korbar, nadučitelj in Z. Dolinšek, učiteljica v Preserji; Ivan Petrič, učitelj v Rudniku; šolsko vodstvo v Pudlogu (4 K); Ivan Dremelj, učitelj na Polici; D. Dereani, učiteljica na Sv. Gori pri Litiji; Nikolaj Stanonik, nadučitelj, Ema Peče, učiteljica in Jos. Jeglič, učiteljica v Selcih; F. Gregorač, nadučitelj v Dolenji vasi; Konrad Mally, nadučitelj, Fr.

Kozjak, učitelj, M. Pelko, učitelj, Franja Jankovič, učiteljica, Olga Jenko, učiteljica in Roza Junis, učiteljica v Toplicah pri Zagorju; Ignacij Tramte, nadučitelj in Marija Kratner, učiteljica v Kamniku; Rudolf Horvat, nadučitelj in Marica Dovgan, učiteljica v Zagorju na Notranjskem; Anton Cirman, nadučitelj v Dobrničah za l. 1905 in 1906; Julika Zalokarjeva, učiteljica-voditeljica v Javorjah med Škofjo Loko; Fran Kocbek, nadučitelj in Ign. Šijanec, učitelj v Gornjem gradu; Martin Šalamun, nadučitelj, Karel Pinterič, učitelj, Franc Karbaš, učitelj, Ana Trstenjak, učiteljica in Marica Posega, učiteljica pri Sv. Miklavžu pri Ormožu; Franc Rozman, nadučitelj, Minka Janša, učiteljica in Albina Runavc, učiteljica v Št. Ilju p. T.; Vekoslav Benko, nadučitelj in Olga Pinčič, učiteljica v Cerovem. — Bog plati!

Kolekta poštnih znamk za »Učit. konvikt«. Iz nove meškega okraja kolekta št. 71.

Glede pasivne rezistence učiteljstva pravi »Gorenjec«: Eno izmed temeljnih načel vsega ljudskega šolstva je, da ne sme učitelj v pouku napredovati od ene snovi k drugi, dokler ni prva postala popolnoma duševna last vseh učencev ali vsaj večine vsega razreda, oziroma oddelka. In tu lahko nastavijo učitelji pasivno rezistenco! Za vsak razred (oddelek, skupino) je določen cilj, ki se mora doseči do konca šolskega leta. To pa je le mogoče, ako učitelj ne oziraje se na ono temeljno načelo, duševno manj vredno manjšino prepusti svoji usodi in le boljše večino vodi dalje in višje od stopnje do stopnje. A ona manjšina je šestokrat prav znatna — čez 20. in tudi čez 30 odstotkov — vsekakor več, nego bi bilo dopustno po onem načelu. To veliko število je čisto umevno, ako pomislimo, da je prav mnogo učencev, ki so sicer vobče še precej nadarjeni — a za ta ali oni predmet silno malo dovzetni. Vendar se izpostavi učitelj, ki tako pušča nekake »Marschunfähige«, da bi vendar vsaj z večino došel do letnega cilja, nemilosti nadzornikovi in marsikateri je že moral »slišati jih« zaradi tega, češ: Ozirati se morate vendar vsaj na srednje nadarjenec. Učitelj je torej popolnoma opravičen, ako se pomudi na vsaki stopnji pouka toliko časa, da dvigne na isto višino vse one učence, od katerih se ne more naravnost trditi, da so nenadarni ali celo duševno nezmožni. Ako bi se poprijeli onega temeljnega načela vsi učitelji in se ga držali brezobzirno, bi kmalu obtičala kola. Letni razredni cilj bi se ne dosegel nikjer; ob sklepu šolskega leta bi bili razredi tam, kamor dospo sedaj že v prvem polletju. Učitelj bi si prav nič ne olajšal dela, temveč še nekaj več bi delal nego sedaj; torej bi mu ne mogel nihče očitati, da je premalo delal. Prav kmalu pa bi preplavili nadzorniki šolska oblastva s tožbami, da pouk splošno zastaja. In — ako bi trajal boj, česar se je bati — par let, bi kranjsko ljudsko šolstvo grozno zastalo. Nadzornikom bi se s tožbami pridružila ravnateljstva srednjih šol — češ, da ne dobe več sposobnega materijala iz ljudskih šol. Z vsemi onimi bi se združili v tožbah starši šolskih otrok, zlasti nadarjenih, ki bi zaradi slabjših trpeli silno duševno škodo. Pričakovati je, da bi nastala silna nevolja proti učiteljstvu — a čim večja, tem boljšezanje. Zakaj čim večji nered — tem prej bi bila vlada primorana, poseči vmes; in ako bi ostalo učiteljstvo trdno in edino, ne bi bilo druge pomoči, nego ustreči njegovim zahtevam. In da zna naša vlada od poslancev doseči vse, kar hoče, osobito v davčnih zadevah, to vemo že dolgo. Prav tako dobro pa vedo tudi učitelji, da je v prvi vrsti kriva vlada, da se morajo že toliko let brezuspešno boriti za svoje zasluženno plačilo. Torej naj proti njej mobilizujejo najširšo javnost — in njene organe, naučno upravo samo! In po našem mnenju bi bilo najuspešnejše sredstvo za to, pasivna rezistenca po načinu, kakor smo ga nasvetovali tu. To bi bila pasivna rezistenca v pravem pomenu besede. Seveda bi morali biti složni vsi.

Osebnе vesti. Ivanka Orel iz Mokronoga je imenovana za suplentko na Trebelno namesto na dopust odšle gospe učiteljice Blaganje-Gorišek. Janko Leban ostane do konca šol. leta šol. voditelj na Trebelnem.

Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« nam javlja, da je družba sklenila s tvrdko Adolf in Aleksander Jakobi